

Onderwijs in Samen naar School-klassen

Een Samen naar School-klas is een aangepast klaslokaal voor kinderen met een beperking binnen of vlakbij een gewone buurtschool. In hun eigen klas krijgen ze een ontwikkelingsaanbod op maat, met alle zorg en ondersteuning die ze nodig hebben. De zorg en ondersteuning in deze groepen wordt in het overgrote deel van de Klassen bekostigd op basis van de Wet langdurige zorg (Wlz) of de Jeugdwet, op natura-basis op de schaal van de groep of via persoonsgebonden budgetten. Op dit moment omvatten op vijf na alle Samen naar School-klassen in hun geheel kinderen die ontheven zijn van de leerplicht. De ontwikkeling van de betrokken kinderen heeft in die gevallen niet officieel de status van ‘onderwijs’, ook al werkt de Samen naar School-klas samen met een school en is ze daarin gehuisvest.

Mede op verzoek van het Ministerie van OCW heeft het Steunpunt Passend Onderwijs aan BMC gevraagd de organisatie en inrichting van de bestaande Samen naar School-klassen in kaart te brengen. Verkend is ook of de initiatieven hun zorgklassen willen transformeren naar groepen die passen binnen het onderwijsstelsel, met de bijbehorende rechten en plichten, en hoe de betrokken ouders daar tegenover staan. Ten behoeve van deze verkenning zijn 14 initiatieven geïnterviewd, die samen 23 Klassen omvatten.

Het landschap van Samen naar School-klassen

De Samen naar School-klassen zijn alle tot stand gekomen om inclusief opgroeien en de brede ontwikkeling van kinderen te bevorderen. Een aantal Klassen is opgezet door ouders zelf, die op zoek waren naar een passende plek waar hun eigen kind met andere kinderen zou kunnen opgroeien. Voor alle kinderen is die inclusie verrijkend, zo is de visie. Uit de interviews komt naar voren dat de Samen naar School-klassen een grote variëteit kennen ten aanzien van hun organisatievorm en inrichting. De initiatieven en de Klassen verschillen van elkaar wat betreft hun doelgroep, het op dit moment wel of niet bieden van formeel onderwijs, hun benadering van de ontwikkeling van kinderen en de toepassing van leerlijnen en methodieken, de relatie tot de gastschool en de wijze waarop de zorg in de Klas wordt bekostigd.

Wensen en beelden van initiatieven ten aanzien van formeel onderwijs

Vijf Klassen werken op dit moment al aan de ontwikkeling van de kinderen met formeel onderwijs en omvatten kinderen die in het onderwijs staan ingeschreven. Een van deze initiatieven omvat zowel kinderen die zijn ingeschreven als kinderen die (tijdelijk) ontheven zijn. Opvallend is dat de Klassen die formeel onderwijs bieden dit reeds vanaf hun start doen. Er zijn nog geen Klassen gaandeweg overgegaan naar formeel onderwijs.

Van de Klassen die nog geen formeel onderwijs bieden, heeft een aantal de wens of het voornemen om te werken aan de transitie naar onderwijs. De meeste Klassen waren er ten tijde van het interview nog niet van op de hoogte dat erkend onderwijs op dit moment wettelijk enkel mogelijk is onder het formele gezag van een bestaande school, of door de kinderen op een school in te schrijven. Ze geven aan dat een landelijke leidraad omtrent wat er mogelijk is en ook ondersteuning daarbij hen zouden helpen.

De relatie met de gast-basisschool is vaak ook vanuit de zorgcontext al hard werken. In veel omgevingen ervaren Samen naar School-klassen dat zij nu nog niet als vanzelf welkom zijn bij het samenwerkingsverband passend onderwijs of bij gemeenten voor gedachtewisseling over hoe zij zouden kunnen inpassen in het regionale onderwijslandschap. Ook zorgen over risico's voor de kwaliteit van wat reeds is opgebouwd geven aanleiding tot terughoudendheid of aarzeling omtrent een stap naar formeel onderwijs. De Klassen met ingeschreven kinderen ervaren het erkende onderwijs juist als stimulans en waarborg voor het werken aan kwaliteit.

Wensen en beelden van ouders ten aanzien van formeel onderwijs

Ouders hebben uiteenlopende overwegingen ten aanzien van de optie van formeel onderwijs. Deels uiten ouders de wens hun kind te kunnen inschrijven als onderwijsgerechtigde leerling. Soms gaat het daarbij om de overtuiging dat hun kind gebaat is bij onderwijs of dat ze meerwaarde verwachten van het didactische niveau van een leerkracht, soms ook om erkenning van hun kind als mens, met dezelfde rechten als anderen.

Deels waarderen ouders hoe in de Samen naar School-aanpak, ook in de Klassen die nog geen formeel onderwijs omvatten, de ontwikkeling en het stimuleren van de kinderen een plaats heeft binnen de zorgsetting. Belangrijke factoren voor ouders in relatie tot onderwijs zijn dat hun kind de benodigde zorg blijft krijgen en dat daarvoor bekostiging beschikbaar is. In het bijzonder ouders van kinderen met in de tijd beperkte indicaties op basis van de Jeugdwet ervaren op dit vlak telkens weer spanning. Hoe onderwijs volgen én zorg gebruiken samen kunnen gaan, is in veel contexten en ook voor betrokken instanties vaak nog een zoektocht. Ouders gaan ervan uit dat de professionals die de voorziening leiden hen duidelijkheid en zicht op mogelijkheden kunnen bieden. Zolang de professionals waarmee ouders schakelen hen door onbekendheid nog niet kunnen verzekeren dat ze de zorg voor hun kind niet in de waagschaal stellen door het in te schrijven in het onderwijs, zien zij het aangaan van onderwijs voor hun kind als een risico. Praktijkvoorbeelden en -ervaring uit andere Klassen zouden op dit punt helpend kunnen zijn.

Werkzaamheid van begeleiding bij de stap naar formeel onderwijs

Een transformatie van Samen naar School-klassen naar formeel onderwijs zou worden bevorderd door informatie daarover en ondersteuning op maat te bieden, zo komt uit de interviews met de initiatieven naar voren. Eventuele begeleiding kan werkzaam zijn als deze voor elke betrokken partij bij een Samen naar School-initiatief een acceptabele gesprekspartner en een bron van informatie is.

Formalisering van het onderwijs vraagt dat ouders hun kinderen inschrijven. Dat moet ermee gepaard gaan dat de ouders accuraat geïnformeerd worden, zodat zij zich begeleid voelen bij de keuze die zij maken voor hun kind.

Om formalisering van het onderwijs in Samen naar School-klassen effectief te laten zijn, is het nodig in de uitwerking aan te sluiten bij de specifieke situatie per Klas, in termen van de doelgroep, de benadering van ontwikkeling, leerlijnen en methodieken, de wijze van zorgbekostiging, de relatie tot de gastschool en uiteraard de toekomstplannen van de desbetreffende Klas en de betrokken ouders. Onderwijs maken vraagt dus, zeker ook voor deze kinderen, maatwerk.

De Klassen die al formeel onderwijs omvatten, tonen hoe dat per situatie op specifieke wijze vorm krijgt en wordt georganiseerd, in samenwerking met de ouders, het betrokken schoolbestuur, het samenwerkingsverband en gemeenten.

